

УДК 338.48-6:615.8(477

Токан М.В.¹, Ставська Ю.В.²

¹ студент, Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця

² канд., екон. наук, доцент, Вінницький національний аграрний університет,
м. Вінниця

**РОЗВИТОК РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ САНАТОРНО-
КУРОРТНИХ КОМПЛЕКСІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОЇ**

ТРАНСФОРМАЦІЇ

Санаторно-курортна сфера традиційно посідає важливе місце у структурі туристично-рекреаційного комплексу України. Вона сприяє оздоровленню населення, підвищенню якості життя та соціальної стабільності. У сучасних умовах, коли країна переживає повномасштабну війну, питання відновлення та розвитку рекреаційного потенціалу санаторно-курортних комплексів набуває стратегічного значення. Відбудова та модернізація цієї сфери повинна відповідати викликам післявоєнної трансформації та орієнтуватися на потреби як внутрішніх, так і потенційних іноземних споживачів.

Під рекреаційним потенціалом санаторно-курортних комплексів розуміють сукупність природних ресурсів (мінеральні води, лікувальні грязі, кліматичні умови), інфраструктурних можливостей (матеріально-технічна база, транспортна доступність, сучасні лікувальні технології) та організаційно-економічних чинників (управління, маркетинг, інвестиції). Післявоєнна трансформація вимагає перегляду традиційних підходів до розвитку, акцентуючи увагу на інноваціях, цифровізації та інтеграції у світовий рекреаційний простір.

Виклики та проблеми розвитку санаторно-курортних комплексів полягають у наступному:

1. Руйнування та втрата інфраструктури у регіонах, де ведуться або велися бойові дії.
2. Зниження туристичних потоків унаслідок безпекових ризиків та економічної нестабільності.
3. Фінансові обмеження більшості санаторіїв та потреба у залученні інвестицій.
4. Кадрові проблеми: міграція населення, дефіцит кваліфікованих фахівців.
5. Психологічні та соціальні зміни в суспільстві, що формують новий запит на послуги медико-психологічної реабілітації [3].

При цьому перспективні напрями розвитку рекреаційного потенціалу країни можливі, а саме:

1. Медична та психологічна реабілітація ветеранів та переселенців. Санаторно-курортні комплекси можуть стати центрами відновлення фізичного та психічного здоров'я.

2. Розвиток медичного туризму: використання унікальних ресурсів України (Трускавець, Моршин, Хмільник, Берегове, Одеса тощо) для залучення іноземних відвідувачів.

3. Інноваційні технології лікування: впровадження телемедицини, сучасних діагностичних методик, біо- та нанотехнологій.

4. Екологічна модернізація: підвищення енергоефективності, використання відновлюваних джерел енергії, створення «зелених» рекреаційних зон.

5. Цифровізація сервісів: впровадження онлайн-букінгу, персоналізованих програм оздоровлення, мобільних додатків для відстеження стану здоров'я.

6. Інтеграція з локальною економікою: розвиток гастротуризму, співпраця з місцевими громадами та підприємцями (див. рис.1).

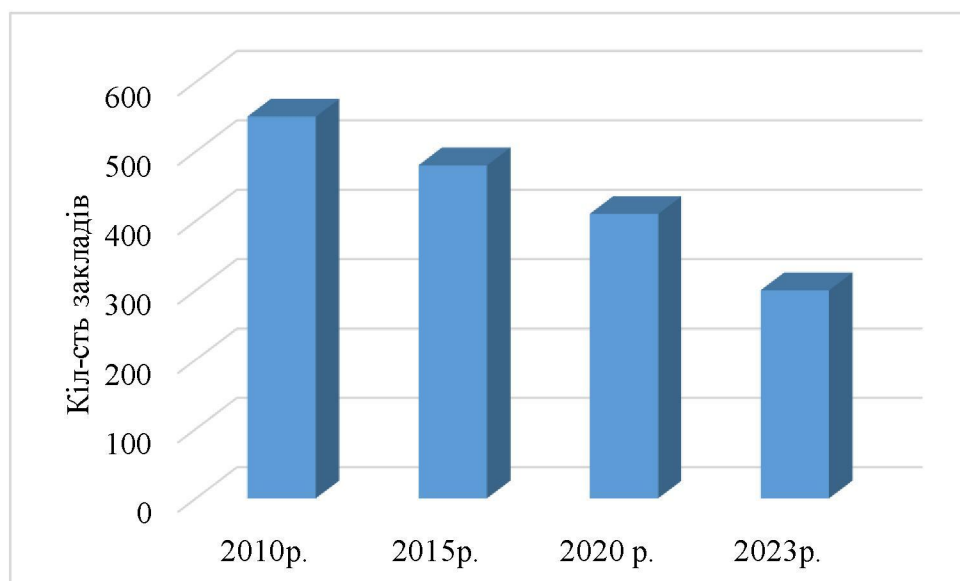

Рис. 1 – Динаміка кількості санаторно-курортних закладів в Україні (2010–2023 рр.)

Джерело: сформовано на основі [4]

Регіональні особливості рекреаційного потенціалу:

- Карпати: значний потенціал бальнеологічних курортів (Трускавець, Східниця), екологічний та гірськолижний туризм.
- Поділля: унікальні радонові води Хмільника, що мають міжнародний попит.
- Причорномор'я та Азовське узбережжя: перспективи відновлення морських курортів і грязелікування після деокупації.
- Центральна Україна: санаторно-курортні комплекси, орієнтовані на реабілітацію внутрішніх туристів та ветеранів.

Відновлення санаторно-курортної сфери сприятиме: підвищенню рівня здоров'я нації; створенню нових робочих місць; активізації інвестиційної діяльності; зростанню туристичного іміджу України у світі; відродженню малих громад і територій, на яких розташовані комплекси.

Отже, післявоєнна трансформація відкриває нові можливості для розвитку рекреаційного потенціалу санаторно-курортних комплексів України. Їх модернізація має базуватися на поєднанні традиційних природних ресурсів із сучасними інноваційними технологіями, орієнтацією на внутрішній ринок та поступовою інтеграцією у світову систему медичного та рекреаційного туризму. Ключовими факторами успіху стануть державна підтримка, залучення інвестицій, партнерство з громадами та впровадження нових підходів до оздоровлення і реабілітації населення.

Список використаних джерел:

1. Шевчук І. Медико-психологічна реабілітація у післявоєнному суспільстві *Психологія і суспільство*. 2023. №3. С. 23–30.
2. World Tourism Organization (UNWTO). Health and Wellness Tourism Trends. Madrid, 2022.
3. European Spa Association. Spa and Health Resorts in Europe: Annual Report 2022. Brussels. 2023.
4. Міністерство охорони здоров'я України. Стратегія розвитку санаторно-

курортної сфери до 2030 р. Київ, 2023.